

**Konstkonsulentverksamheten vid
Västmanlands läns museum**
Linda Svalby Gustafsson
Projektledare för och författande av Pre-förstudien

**PRE-FÖRSTUDIE, 2010-06-04
KONSTNÄRER I SKAPANDE SKOLA**

– en del av Landstinget Västmanland

PRE-FÖRSTUDIE KONSTNÄRER I SKAPANDE SKOLA

1. BAKGRUND

1.1. Skapande skola

Skapande skola har startats med anledning av att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i årskurs 4–9 i grundskolan med utgångspunkt i skolans kulturuppdrag enligt gällande läroplan. Den syftar även till att öka den professionella kulturverksamheten för och med eleverna, så att tillgången till kulturens alla uttrycksformer och möjligheterna till eget skapande ökar.

Huvudmän för kommunala skolor och friskolor ansöker om bidrag hos Kulturrådet som delar ut ekonomiskt stöd för de olika skapande projekten i skolorna. Skolan, elever och lärarna själva ska formulera projekt och vända sig till kulturlivets aktörer. Med kulturlivets aktörer menas professionella aktörer som bedriver kulturverksamhet inom alla konstnärliga genrer samt kulturinstitutioner på lokal, regional och statlig nivå.

I Västmanland har till stor del kulturlivets aktörer varit de som kommit till skolorna med initiativ, erbjudit sina kompetenser och idéer och förslag på vad man kan göra i Skapande skola-projekten. Detta är något som också uppmärksammats av såväl konstnärer och konstkonsulenter runt om i landet.

I Västerås har det visat sig att efter Skapande skola-projekt, med exempelvis Lajv och Nycirkus, så har skolorna börjat sprudla av idéer och företagsamhet kring hur man vill arbeta med just lajv och nycirkus i skolan. På så vis har Skapande skola-projekten fallit väl ut. Men det är på kulturlivets egna initiativ som de första kontakterna med skolan har tagits och innehållet om alternativa och nya sätt att närma sig kulturutövandet på i skolan kommer från kulturutövarna själva. I Västmanland har konstnärer och konstkonsulentverksamheten dessutom uppmärksammat att yrkesverksamma bildkonstnärer inte alls deltagit i samma utsträckning som andra konstnärliga uttrycksformer.

1.2. Frågeställning

- Hur kan vi stötta bildkonstnärerna på bästa sätt för att öka deras möjligheter att bli delaktiga i regeringsprojektet Skapande skola?
- Hur ser behoven, förutsättningarna och de ekonomiska möjligheterna ut för att utveckla ett pedagogiskt utbildningspaket för konstnärer?

1.3. Kort behovsanalys – med fokus på mötet

Varför just bildkonstnärerna inte deltagit i Skapande skola-projekt i samma utsträckning som andra kulturutövare kan ha flera orsaker. Dels saknar enskilda konstnärer stöd av produktions- och administrativa enheter som exempelvis teater, dans och musik har i större utsträckning.

Konstnärer har heller ingen naturlig organisation eller plats till vilken de kan bjuda in skolor, som teatrar eller musikföreningar har.

Möjligtvis finns det också ett behov hos konstnärerna av att utveckla ett språk för vad deras speciella färdigheter, erfarenheter och kompetenser har för värde och betydelse i dagens samhälle och skola? Möjligtvis finns också ett behov hos skolan att utveckla ett lyssnande öra och lyhörddhet inför dessa frågor och kompetensområden.

Kanske finns det en uppfattning inom skolvärlden att behovet av bildkonsten med relaterad undervisning i skolan redan är fylld och inte ser möjligheterna till fler tvärvetenskapliga konstnärliga forskningsprojekt och vilka värden det kan ge, samtidigt som konstnärerna möjligen behöver utveckla förmågan att formulera, tydliggöra och konkretisera detta på ett sätt så att skolan förstår innebörden och vikten av dessa värden?

Skolorna saknar många gånger kunskap om vilka lokala och regionala kulturaktörer som finns i länet och har inte heller tillgång till information om vilka kompetenser och pedagogiska erfarenheter konstnärerna har. Här finns ett behov att fylla och synliggöra för att öka förutsättningarna för möte mellan konstnärer/skola.

Möjligen finns det också få konkreta mötesplatser mellan skola och yrkesverksamma konstutövare av idag. Detta är delvis vad Kulturrådets satsning Skapande skola vill ändra på, men att hitta formen och förutsättningarna för det mötet behöver kanske formuleras och undersökas närmare? Det tror vi att vår förstudie och utbildningsprojekt kan bidra till.

1.4. Vad vill pre-förstudien?

Projektledare för och författare av pre-förstudien är Linda Svalby Gustafsson, konstpedagog i grunden, vid konstkonsulentverksamheten vid Västmanlands läns museum, och som till största del har arbetat med research och insamlingsarbete – en kartläggning inför vad den senare förstudien kan tänkas innehålla. Det har i praktiken inneburit att undersöka vilka pedagogiska utbildningar som finns inom ämnesområdet och att få en uppfattning om vilka tidigare liknande utbildningsprojekt och insatser som gjorts för/av/med konstnärer och skola. Innehållet i pre-förstudien har under arbetets gång diskuterats och framarbetats i samarbete med NUVA:s kontaktperson Joanna Thede, konstnär, projektledare för NUVA vid Västmanlands läns museum och arbetsledaren Linda Rydberg, konstkonsulent på Västmanlands läns museum.

Pre-förstudien har även genomfört en scanning med ett antal konstnärer från nätverket NUVA för att undersöka konstnärernas behov av en utbildning och deras egen uppfattning om hur den kan tänkas utformas, samt hur mycket tid och resurser man är beredd att satsa på en utbildning. Det har varit ett viktigt ställningstagande i pre-förstudien att redan i ett initialt skede få med konstnärerna i projektet, då de är de som är brukarna av utbildningen. Deras åsikter och reflektioner är därför av stor betydelse.

En viktig del i pre-förstudien har även varit att finna och visa på goda exempel av konstnärers arbete i skola. Det är av betydelse då det handlar om att synliggöra och konkretisera vikten av att utforma utbildningen genom att visa på att konsten är viktig i skolan - hur konst och kultur kan införlivas i utbildningen och göra skillnad, vilket i sin tur leder till utveckling för samtliga parter.

Pre-förstudien innebär också att söka möjliga samarbetspartners och finansierare för projektet. Detta sker till stor del genom möten med organisationer som delar samma intressen som vi, som vill förbättra konstnärernas arbetsvillkor och ser vikten av konstnärliga arbetsprocesser och kultur i skolan. Det innebär också att samla in andra möjliga vägar för finansiering via tänkbara bidrag att söka. I huvudsak handlar det om att finna ekonomiska medel för förstudien, och i förlängningen även under utvecklingen av själva utbildningspaketet.

1.5. NUVA som samarbetspartner under pre-förstudien

NUVA är ett nätverk av konstnärer som startats för att utarbeta en fungerande och flexibel plan angående samarbeten med utbildningar i Västerås stad, i projektet Skapande skola och andra liknande skolprojekt. NUVA består i nuläget av ett tiotal konstnärer varav de flesta har viss erfarenhet och stort intresse av ett kulturellt pedagogiskt samarbete med utbildningar. Ungefär hälften av konstnärerna i NUVA har redan i dagsläget ansökt med flera projekt inför höstens Skapande skola-verksamhet inom Västerås stad. För att erbjuda sig själva och skolorna en kontinuerlig kvalitetsgaranti och kunskapsuppdatering, vill de dra igång ett internt arbete med diskussioner och utvärderingar parallellt med samarbetsprojekten i skolorna.

Idén är att de konstnärer i nätverket NUVA som är intresserade av en pedagogisk utveckling medverkar i förstudien genom behovsanalys för utbildning inom pedagogik och estetiska läroprocesser, för att utöka sina arbetsmöjligheter inom skolområdet.

Under pre-förstudien har vi inlett kontakten med ett första möte med nätverket. Mötet fungerade som ett första erfarenhetsutbyte och ligger till grund för vad vi vill gå vidare med i förstudien. (Se bifogad sammanställning, samt en kort sammanfattning under punkt 6.3.) Konstnärernas reflektioner angående sitt konstnärskap och sin roll i samhället, samt hur de ser på skolan och dess roll och uppdrag nedteknades. Syftet med frågorna är att konstnärerna formulerar ett språk för varför de är så viktiga och bör ha sin självklara plats i skolan och i samhället. En undersökning gjordes också angående vad konstnärerna vill ha ut av en eventuell pedagogisk vidareutbildning och vad de är beredda att själva satsa i form av tid och ekonomi på en sådan. Mötet följdes upp med att Linda Svalby-Gustafsson sammanställde diskussioner och synpunkter från mötet, som Linda Rydberg och Joanna Thede tagit del av och haft uppdateringar till.

2. SYFTE

Syftet med denna pre-förstudie är att undersöka behovet av en pedagogisk utbildning och certifiering för konstnärer och knyta samarbetspartners och finansiärer till projektet. Ytterligare syfte med pre-förstudien är att ringa in de områden som kommer att bli aktuella att fördjupa i förstudien, samt att ge ett underlag för att formulera, utforma, planera och få insikt i vilka resurser som krävs för genomförandet av en förstudie, och i förlängningen för hela projektet.

3. VISION

Visionen är att på en nationell nivå utarbeta och ge konstnärerna ett pedagogiskt utbildningsstöd för att öka deras förutsättningar att arbeta inom olika konstpedagogiska projekt - genom någon form av pedagogisk certifiering, med fokus på estetiska läroprocesser. Detta sker i samarbete med en utbildningsinstitution, och med ett framarbetat utbildningsmaterial för detta ändamål i form av exempelvis trycksaker.

4. MÅL

- Formulera och söka samarbetspartners och finansiering för en förstudie (och projekt) som publiceras på <http://www.konstivastmanland.se/wp/>.

5. MÅLGRUPPER OCH SAMARBETSPARTNERS

NUVA - nätverk av konstnärer

Konstkonsulentverksamheten vid Västmanlands läns museum

Föreningen Sveriges konstkonsulenter

Länskonstkonsulent Maria Hallberg i Södermanlands län

KRO Västmanland

Konstnärsföreningen Västerås

Konstnärernas Kollektivverkstad i Västerås

Staffan Rune och Carolina Avelin - Västerås stad

KRO Riks

Kulturrådet

Konstnärscentrum Öst

Ulla Wiklund - utvecklingskonsulent på Rikskonserten

Konstfack – bildpedagogiska institutionen, konstinstitutionen och institutionen för interdisciplinära studier

Skolverket

Skolor

6. AKTIVITETSPLAN PRE-FÖRSTUDIE

6.1. Kontakta Sveriges konstkonsulenter

Kontakt har nu tagits med Sveriges samtliga konstkonsulenter via mejl och ett delat frågebatteri - del 1: att omedelbart besvara, del 2: att reflektera över.

Förutom svarsmejl följs dessa frågor upp av Linda Rydberg vid resa med Sveriges konstkonsulenter, vecka 18.

Frågor att ställa till Sveriges konstkonsulenter:

Hur ser deltagandet ut bland konstnärer i Skapande skola-projekt i landet?

Hur ser konstkonsulenternas förmedlande och samordnande av konstnärer ut i arbetet mot skolorna?

Har du/ni skapat ”pedagogisk fortbildning” för konstnärer, tex genom liknande arrangemang som vid MU-workshopen - exempelvis genom att stå som värdar, för lokal, koordinering av utbildning etc., i respektive län/region?

Hur såg fortbildningen i så fall ut, sett till upplägg, finansiering, marknadsföring, samarbetspartners och finns det någon utvärdering?

Vad skulle konstkonsulenternas uppdrag kunna vara i utbildningsprojektet?

Är du /ni intresserade av att medverka till att lyfta utbildningsprojektet med certifiering till nationell nivå, eventuellt i samarbete med KRO och Kulturrådet?

Vill du/ni samarbeta med Västmanland kring pilotprojektet och utvecklingen av det?

Av de svar som vi hittills fått in finns det tydliga tendenser på att svårigheterna för just bildkonstnärer att komma in i Skapande skola-projekt är vanligt förekommande i hela landet. Konstnärerna saknar de förmedlingskanaler som andra konstformer har, kanske känner inte konstnärerna till Skapande skola.

Konstkonsulenterna arbetar på lite olika sätt, bland annat med att informera konstnärer om Skapande skola. Bland annat genom att föra dialog med kultursekreterare i kommunerna.

Flera konstkonsulenter arbetar med förmedling av konstnärer via webb-baserade informationskanaler, där information om konstnärer och deras idéer till projekt läggs upp, samt informations-spridning till skolorna via mejl med hänvisningar till hemsidor.

Länskonstnärerna i Norrland är på gång med en AF-kurs för konstnärer inom Skapande skola

– omfattning ca 3 veckor. Det pågår även fortbildning/konferensserie om mötet mellan kultur och skola för konstnärerna, för att öka deras möjligheter till projektarbeten i skolvärlden.

Västra Götaland har utformat en handbok för konstnärer och skola som vill samarbeta.

Britten Löfqvist, konstkonsulent i Göteborg, har del i en kurs på Lärarutbildningen:

Inriktning: Kultur och språk för tidigare åldrar, LKS110, delkurs 3: Barns kreativa praxis , 7,5 hp – en värdefull och viktig erfarenhet i arbetet med att utveckla en utbildning för konstnärer.

Länskonstkonsulent Maria Hallberg ställer sig positiv till ett samarbete under förstudien och kan tänka sig att bidra med en sammanfallande förstudie i Södermanlands län. Detta skulle innebära att vi får flera case studies att bygga vidare en utbildning utifrån, samt möjlighet till flera goda exempel då vi ska söka finansiering för projektet i sin helhet.

Konstkonsulenterna i Sverige ställer sig positiva till en pedagogisk fortbildning för konstnärer och vill gärna vara med och arbeta för att lyfta projektet till nationell nivå. De vill även bidra till att verka för att alla konstnärer som har kompetens som pedagoger eller har ambitioner att låta sin konstnärliga kompetens verka i ett pedagogiskt sammanhang inom ramen för Skapande skola får utbildning och fortbildning och information.

Det kan röra sig om insatser som att samordna, hitta konstnärer, hitta workshopsledare, informations-spridning, stöd i uppbyggandet av utbildningen, arrangör av utbildning samt knyta kontakter med samarbetspartners.

Ett flertal synpunkter kom fram där man tryckte på vikten av att samarbeta med KC och KHVC i frågan, eftersom de redan har fått ekonomiska medel från Kulturrådet att driva detta arbete.

En annan viktig synpunkt var att Konstkonsulenterna i Sverige ska verka för alla konstnärer, oavsett om de är medlemmar i någon organisation eller inte – detta är intressant ur aspekten av vem som ska få tillgång till den tänkta utbildningen.

Ytterligare en synpunkt var att återkoppling måste göras till huvudman och om samarbete ska ske genom Konstkonsulenterna i Sverige behöver en projektgrupp tillsättas som drar i frågan och utvecklar ett koncept och konkret förslag – gärna med fler universitet som samarbetspartners.

Konstkonsulenternas roll i förstudien blir även att finna goda exempel med Skapande skola-projekt runt om i länen/regionerna.

6.2. NUVA - kontaktperson Joanna Thede

Efter det inledande mötet med majoriteten av NUVA:s medlemmar den 28 april, kommer kontakten under pre-förstudien med NUVA att gå genom dess projektledare Joanna Thede. Uppföljningsmöte mellan Joanna och Linda Svalby Gustafsson sker måndagen den 17:e maj, kl. 9.00-13.30, inför färdigställandet av ansökningsmaterial till förstudien.

NUVA menar i nuläget att ”konstnärerna kan bidra med alternativa sätt att se på och erbjuda kulturkunskap och konst på ett sätt som utökar och fördjupar elevers och lärares tillgång till och erfarenheter av de estetiska lärprocessernas möjligheter. Därigenom skulle också eleverna kunna få en direkt tillgång till sitt eget skapande, samt att de egna kreativa och även ifrågasättande aspekterna på alla de bilder och budskap som vi ständigt matas med i dagens samhälle uppmuntras att bli till mer tydliga och medvetna processer.

På det viset är detta ett projekt som går djupt inom skolans alla ämnen, och bidrar med ett demokratiskt syfte. Det innebär ett sätt att utforska de estetiska lärprocessernas varierande potential som samhällsbyggare och ger eleverna många och breda verktyg att ta till sig alla delar i den demokratiska processen som vi alla är delaktiga i, för att gemensamt skapa det samhälle vi lever i och vill leva i.”

Här följer en kort sammanfattning från sammanställningen av konstnärerna i NUVA:s reflektioner kring den tänkta utbildningen och om konstnärskapet och konstens roll i samhället.

Om skolans roll och uppdrag: Skolan bör ta in olika yrkesgrupper i sin undervisning, vilket också anges i läroplanen. Kultur och konst är en demokratisk rättighet i skolan. Det handlar om att lära sig SE, vad vi kan fokusera på i informationsflödet – och om att se processer.

Vad konstnärerna vill få ut av sitt arbete i skolan: Det innebär en social samvaro med omvärlden, att omsätta egna idéer tillsammans med barn, att förmedla värdet av estetiska projekt i skolan, att stärka barnen och ta del av deras tankar. Det handlar vidare om att fokusera på processen i sitt arbete i skolan – inte slutprodukten, att ge barnen utrymme för att reflektera om vad världen är – vad är verkligt, att föra in perspektiv på olikheter, samt att hitta sitt eget språk. Det finns även en önskan om att kunna släppa loss och ge 100 procent av sin konstnärliga erfarenhet i skolan och att det samtidigt handlar om att vara lyssnande – vad vill eleverna?

Vad konstnärerna vill få ut av en pedagogisk kurs: För många av konstnärerna skulle den pedagogiska kursen mer bidra till att utveckla de kunskaper som redan finns. Mer konkret skulle det innebära att skapa medvetenhet kring hur man skapar ett bra klimat för att utvecklas tillsammans med andra. Kursen ska skapa förutsättningar för att konstnärer ska kunna formulera sin verksamhet för sig själva, för samhället och i skolan samt att hitta verktygen för detta. Andra konstnärer och kvalificerade personer med pedagogisk kompetens ger respons på idéer om konstens roll i skolan. Även praktiska övningar, att prova metodik och medvetandegöra sig själv och andra om estetiska lärprocesser. En pedagogisk utbildning får inte heller förmedla några ”nya sanningar”. Även mer konkreta frågor dök upp som hur man fångar upp eleverna när de ledsnar?

Vad konstnärerna anser sin roll vara i samhället och vad man vill med sitt konstnärskap: Att delta som en fullvärdig medlem i den skara av yrkesroller som bygger välfärden. Bildkunskap bör värderas lika högt som andra kunskapsområden och andliga värden i samhället. Det handlar om att se världen ur andra perspektiv, se och lyfta andra värden. Belysa att det finns ett värde med olikheter, samt att de bör uppmuntras och respekteras. Viktigt är också att använda lekfullheten och göra något av den.

Studien med sammanställningen av kryssfrågor och reflektionsfrågor i sin helhet bifogas.

6.3. Kontakta konstnärer som har arbetat med liknande projekt

Efter möte med konstnär Unna Katz, torsdagen den 29:e april, framkom flera goda exempel på projekt som redan genomförts i Skapande skola. Unna fick svara på frågor av utvärderande slag kring sina erfarenheter av skolprojekt.

Unna har bland annat samarbetat med Asil Lafta Abdulwahed, textillärare på Apalbyskolan i Västerås under våren 2010, kring temat ”Stolt över din identitet”. Eleverna arbetade med självporträtt i blandade material. Apalbyskolan är en skola med en rik blandning av olika nationaliteter och kulturella ursprung. Asil ville att barnen skulle lyfta fram det som var specifikt och säregnet för den kultur som barnen själva bär med sig. Unna förde istället vidare arbetet på det som förenar och det som finns gemensamt, oavsett nationella olikheter, vilket visade sig bli ett lyckosamt projekt. Utvärdering finns att ta del av.

Ytterligare exempel på ett gott samarbete mellan konstnär och skola är konstverket ”Ekens hemligheter”.¹ Konstnärer i detta projekt är Berit Mannberg och Gunnar Forsman vilka även ingår i nätverket NUVA. Tillsammans med barnen på Ekbergaskolan arbetade konstnärerna fram ett gemensamt konstverk i trä.

Alla barn inskrivna vid Ekbergaskolan i Västerås under år 1999, 360 elever, har skrivit in en egen hemlighet i varsitt löv av ekträ. Efter meddelandet har de skrivit sitt namn och sin ålder. Barnen har skrivit med blyerts. Löven är hoplimmade med ett vattenlösligt lim. Alla löv bildar tillsammans ett konstverk i form av en stiliserad ek.

Hundra år efter det att barnen skrev hemligheterna på sina löv, år 2099, kan konstverket läggas i vatten. Då löses limmet upp, och hemligheterna i löven blottläggs. Närmare instruktioner finns inbyggt i konstverket.

Med sitt arbete på Ekbergaskolan ville konstnärerna ge barnen möjlighet att känna att de ingår i en gemenskap - ett nätverk av medmänniskor. ”*Alla människor har samma värde, och när vi arbetar tillsammans kan vi skapa något stort, som vi kan glädjas över, och som är positivt för framtiden.*”

Syfte med att hitta goda exempel och få konkreta case är att ha något faktiskt att förhålla sig till i vidare diskussioner kring utbildningsprojektet. All undersökning har därmed en praktisk bakgrund som direkt förhåller sig till eleverna och deras lärande och erfarenheter.

6.4. Konstnärscentrum Öst - kontaktperson Maria Backman.

Vid möte, den 10:e maj med Maria Backman i Stockholm, diskuterades följande:

KC Öst har, genom Christina Götheson, påbörjat en undersökning inom Skapande skola-projekt som kommer att sammanställas under våren.

Maria uppdaterar Västmanlands konstkonsulentverksamhet varefter arbetet fortskrider.

KC Öst, med inriktning mot bildkonst/samtidskonst, är intressant som samarbetspartner i projektet då Stockholmsområdet saknar konstkonsulentverksamhet. Maria Backman ställer sig positiv till ett samarbete för att lyfta projektet till nationell nivå.

Ett samarbete diskuterades kring **Inspirationseminarium om utbildning och utveckling i Sverige av former för hur man arbetar i Skapande skola-projekt** – ett uppstartsseminarium/kick-off av projektet till hösten, där deltagarna berättar om projekt och erfarenheter, ca fem exempel. Preliminärt datum **onsdagen den 29:e september**.

Inför seminariet: Sammanställ deltagare för seminariet; KRO, Konstkonsulent Norrland – projekt med AF Kultur, Konstkonsulent Västra Götaland, KC Öst, Kulturrådet, NUVA, Ulla Wiklund, m fl.

Förbered material inför seminariet, frågeställningar etc. som mejlas ut till deltagarna. Finansiering av seminariet står Konstkonsulentverksamheten i Västmanland och KC Öst för, möjligen finns det kvarvarande ekonomiska resurser att få/söka från Kulturrådet för detta ändamål. **Deadline den 15:e juni** för sammanställning inför seminariet.

6.5. Kulturrådet

Möte den 11:e maj med Bibbi Olsson, Tua Stenström och Jelena Jesic.

Någon utvärdering av Skapande skola finns inte ännu att ta del av, på grund av den korta tid initiativet existerat. För tillfället går redovisningarna igenom för andra fördelningen 2008. När det är klart görs en sammanställning över hela första året som bidraget har funnits. Det finns

---

¹ <http://www.forsman-mannberg-konst.nu/Gunnar.htm/Huvuddokument1.htm>

ett uppdrag från regeringen att göra en uppföljning som ska vara regeringen tillhanda i december. Vissa iakttagelser har Kulturrådets handläggare förstås gjort.

Det finns vissa tendenser till att Skapande skola-pengar används till att konsumera konst - till exempel att gå och se en utställning - i stället för att arbeta undersökande genom/i konst. Kulturrådet utarbetar just nu strategier för att utveckla så kallade samverkansavtal, vilket bland annat innebär att hitta och tänka strategiskt kring elevmedverkan i Skapande skola-projekt.

Bibbi Olsson lyfte även fram vikten av Skapande skola för att stärka och synliggöra den estetiska verksamhet som redan pågår genom estetpedagogerna och estetämnen i skolan. Hon menade att konstnärernas arbete genom Skapande skola kan bidra till att stärka estetämnenas status och värde i skolan, samt synliggöra den kompetens estetlärarna har som en värdefull resurs inom skolan.

Enligt Kulturrådet får bidraget inom Skapande skola inte användas för att ersätta kommunala nedskärningar.² Det är därför viktigt att lyfta estetpedagogerna som yrkesgrupp i detta sammanhang med tanke på den utbildningspolitik som förs i dag, där den estetiska undervisningen i skolan långsamt håller på att monteras ned.

Utvecklandet av den tänkta Skapande skola-utbildningen för konstnärer och lärare vill alltså inte ersätta den estetiska verksamheten i skolan, eller utesluta estetpedagogerna med dess pedagogiska kunskaper inom konst- och kulturämnena – det vore en mycket olycklig utveckling som utbildningsprojektet inte vill medverka till.

Kulturrådet anser att konstkonsulenterna är nyckelfigurer i att vara länken mellan skolan och konstnärer, genom att förmedla/lägga upp hemsidor och skapa mötesplatser för skola/konstnärer. Detta ansågs vara en regional fråga.

Konstnärscentrum har fått extra ekonomiska medel för att arbeta undersökande kring Skapande skola. Kulturrådet föreslår att Konstnärscentrum fungerar som samarbetspartner i utbildningsfrågan som möjlig utbildningsinstans. Samarbete med KC Öst har redan inletts på vårt initiativ och kommer i dagsläget resultera i uppstartsseminariet.

Kulturrådet tog även upp frågan om utbildning till att eventuellt omfatta samtliga konst/verksamhetsområden.

Förstudien kommer dock att inbegripa bild- och samtidskonstområdet - dels för att konstnärerna inom bild- och samtidskonst har visat sig vara den grupp som hamnat utanför och i dagsläget har stort behov av åtgärder, dels för att spetskompetens i projektledning, medverkande och samarbetspartners är inom konstområdet.

Vi ställer oss positiva till en sådan utveckling i ett senare skede och menar att det finns stora fördelar med att tänka ämnesövergripande även mellan de olika konstformerna och förstudien kan med fördel växa och breddas till övriga konstformer.

Kulturrådet uppmanade oss att utarbeta och lämna in en ansökan för utvecklingsmedel, som de kommer utlysa i slutet av augusti.

Utvecklingsmedel delas endast ut då det även finns ett regionalt ekonomiskt stöd. Avtalad mötestid med Carl-Magnus Gagge, länsmuseumchef, den 25:e maj.

Mötet avslutades med en överenskommelse om fortsatt dialog kring projektet. Kulturrådet hör av sig med synpunkter på projektets styrkor och svagheter inom kort.

---

² <http://www.kulturradet.se/sv/bidrag/skapandeskola/Detaljerad-information/>

6.6. KRO-riks

Möte den 20:e maj på Moderna museet med Hanna Isaksson, verksamhetschef på KRO, och Malin Åberg, som arbetar med kulturpolitiska frågor, samt representant för KC Öst – Kristina (?). Frågor mejlades ut före mötet, tillsammans med pre-förstudien:

Möjlig finansiär av förstudien och projektet i sin helhet?

Ersättningar/arvode för konstnärers arbete i Skapande skola?

Hur driver man konsultfrågan så att den är fristående från skolans lönesättning?

Hur gör man utbildningen geografiskt tillgänglig för konstnärer i landet?

Marknadsförings- och administrationsstrategier?

Andra perspektiv som är aktuella inom KRO?

Mötet mellan skola och Skapande skola diskuterades. Konstnärer *och* skola behöver utbildas. Kanske ska man skapa en utbildning där dessa får gå tillsammans?

Utbildningens form diskuterades – vilken nivå ska den ligga på? Ska den ligga på folkbildningsförbundet eller direkt med *ett* studieförbund? KRO håller på och skriver avtal med ABF. Hur kan man kvalitetssäkra utbildningen så att den håller samma kvalitet över landet? Här behöver man i så fall utbilda cirkelledare för kursen. Hur ser examineringen ut? Hur kan vi få den certifierad?

Ska utbildningen ligga på högskolenivå och framarbetas i samarbete med högskolor? Börja småskaligt med några få högskolor, exempelvis Konstfack, Södertörn, Umeå – för att sedan breddas och erbjudas på samtliga Lärarhögskolor i landet som en 7,5 hp kurs?

Där kan både konstnärer och lärarstudenter utbildas och lärare fortbildas tillsammans inför Skapande skola. Kanske kan högskolorna få extra anslag för Skapande skola för att utarbeta kurser att erbjuda inom lärarprogrammen?

Rektorsutbildningar – kurser kring Skapande skola, hur man tänker strategiskt och övergripande. Koppla in Skolverket för att få ett övergripande perspektiv.

Läraryrket sitter på kunskap om vilka olika pedagogiska arbetsmetoder som finns i de olika kommunerna.

KRO arbetar fram arvodesrekommendationer för konstnärer inom Skapande skola – där man arbetar fram ett miniarvode över hur tiden är upplagd, förhandlingar, hur konstnärerna sätter en budget över projekten i Skapande skola osv.

KRO föreslog att styrgrupp tillsätts bestående av läraryrket, Konstfack, KRO, Sveriges konstkonsulenter, Konstnärscentrum och Skolverket.

KRO och BUS kan göra enkäter för sina medlemmar som underlag för skapande av utbildningen. Konstkonsulenter och KC samlar in exempel på Skapande skola-projekt och Skolledarförbundet skulle kunna skicka ut en enkät till sina medlemmar.

Diskussioner om juridiska paragrafer för att erbjuda skolorna en trygghetsgaranti, om att hitta det kreativa i läroplanen, att lära konstnärerna att skriva handlingsplaner/projektplaner och få feedback på det.

KRO informerade om seminarium den 15:e juni på Konstfack – om professionell identitet.

Sist men inte minst diskuterades de kulturpedagoger som redan finns och är aktiva inom skolvärlden – estetpedagogerna. Dessa kan ses som en värdefull resurs och bör inte glömmas bort inom utbildningsprojektet. Estetpedagogerna talar både skolans och konstnärernas språk och kan vara en länk mellan skola och konstnärerna. Estetpedagogerna vill verka för mer kultur i skolan för att höja värdet av sin egen verksamhet och synliggöra vad som redan görs

inom konst och kultur i skolan och de har många gånger ett stort nätverk av konstnärer omkring sig som kan vara av stort värde inom såväl Skapande skola och utbildningsprojektet.

6.7. IDA-Projektet

IDA projektet är ett treårigt utvecklingsprojekt som startade hösten 2006 på uppdrag av Västerås Stads fyra beställarnämnder, förskole- och grundskolenämnden, individ och familjenämnden samt kultur- idrott och fritidsnämnde.

Tanken med IDA är att stimulera och stödja skolornas/förskolornas eget utvecklingsarbete. Vid möte med Susanne Christiansson, bildpedagog och verksam i IDA/Passion, den 4:e juni, berättade Susanne om IDA:s arbete mot skolorna i Västerås. IDA är intressanta eftersom de är en grupp estetpedagoger som i stort sett arbetar på det sätt som Skapande skola vill att konstnärerna ska göra – utifrån och in i skolans innersta kärna och de har alla en pedagogisk bakgrund och utbildning med fokus på det pedagogiska arbetet i skolan. Med öppna utbildningspaket inbjuds skola och lärare till diskussion om hur man kan arbeta inom estetiska lärprocesser, anpassade efter de mål som lärarna vill uppnå och där huvudfokus ligger på processen, inte resultatet.

Syftet är att arbeta på ett annat sätt och erbjuda en annan kompetens i skolan.

IDA/Passion arbetar också med "Lärande kompanjonskap" vilket innebär att arbetet i dessa sammanhang enbart sker mot lärarna och lärarnas kompetensutveckling.

Mål för IDA/Passion:³

Vi ska genom ämnesområdena idrott, dans, musik, drama och teater, barnrytmik och rörelse, bild och form samt film och media (dessa ämnen symboliseras nedan av *):

1. skapa ökad närhet och tillgänglighet till * i förskolan, skolan och på fritiden för elever, personal och föräldrar.
2. skapa och lyfta intresse för * hos personal och elever
3. ge intresserad ordinarie personal tillräcklig kompetens och trygghet inom * för att kunna utnyttja dessa "språk" som pedagogiska verktyg i all undervisning
4. öka elevernas möjligheter att stärka självkänsla och självförtroende
5. stärka arbetet med värdegrund
6. bidra till ökat antal aktivt deltagande föräldrar i förskolan, skolan och på fritiden
7. stödja och samordna aktiviteter och aktörer i förskolan, skolan och på fritiden
8. utveckla former i förskola/skola för ämnesintegrering i syfte att nå skolans strävans- och uppnåendemål

Insatserna ska i möjligaste mån utföras på sådant sätt att IDA/Passion skapar kontinuitet även efter projektidens slut.

Vår idé är att Susanne Christiansson samarbetar med de konstnärer från NUVA som har fått Skapande skola-projekt, i förstudiens pilotprojektet. Tanken är att konstpedagogen går bredvid konstnärerna i deras arbete i Skapande skola-projekten, för att synliggöra var behoven uppstår av pedagogiskt stöd och vilka områden som behöver stärkas i mötet mellan skola och kultur. Konstnärerna genomför sina Skapande skola-projekt, med utgångspunkt i det egna konstnärskapet och med ett konstnärligt förhållningssätt med stöd av pedagogiska och strategiska samtal med/av bildpedagogerna. Frågeställningar som uppstår i Skapande skola-projekten följs upp för diskussion och utvärdering, utanför lärandesituationen. Susanne ställer sig positiv till ett samarbete.

---

³ <http://www.idasidan.se/>

6.8. Ulla Wiklund

Joanna Thede kontaktar Ulla Wiklund - utvecklingskonsulent på Rikskonserten. Ett möte är inplanerat någon gång framöver och Ulla Wiklund bjuds även in till uppstartsseminariet den 29:e september.

Ulla Wiklund har stor erfarenhet av eget arbete med och utveckling av de estetiska läroprocesserna. Hon kommer från början från musikens värld och har arbetat mycket med såväl kulturpolitiska frågor som utbildningsfrågor och har ett övergripande synsätt kring de frågeställningar som detta utbildningsprojekt vidrör. Ulla Wiklund är bland annat författare till böckerna "Den lydiga kreativiteten" från 2001 och "När kulturen knacker på skolans dörr" från 2009.

Ulla Wiklund har tidigare varit i kontakt med NUVA och berättat om estetiska läroprocesser. Detta har resulterat i goda kontakter mellan Wiklund och NUVA, som kan stärkas ytterligare och eventuellt möjliggöra för ett framtida samarbete inom utbildningen.

6.9. Västerås kommun, Kulturcentrum

Joanna Thede har varit i kontakt med Carolina Avelin på Kulturcentrum för att undersöka vilka Skapande skola-projekt som är aktuella i Västerås till hösten. Ett antal bildkonstprojekt har beställts av skolorna, till exempel "Askövikens fåglar" och "Ekologisk lek och gestaltning i textil och trä", som ges av Berit Mannberg och Gunnar Forsman inom NUVA. Dessa Skapande skola-projekt skulle kunna lämpa sig väl som case studies under pilotprojektet.

6.10. Fortbildningen, certifiering

Detta är den viktiga undersökningen som förstudien kommer att gå på djupet med och kartlägga i samarbete mellan konstnärer och konstpedagoger. Frågeställningar som uppkommit rör sig runt:

Vad ska en fortbildning till certifiering innehålla?

Vem ska vi prata med utanför det direkta samarbetet oss emellan?

Vilka frågor behöver vi ställa för att utöka vår kunskap och vårt underlag?

Hur kan vi skaffa finansiering för att ha tid att utforska dessa frågeställningar?

Vem håller i den grundläggande planeringen och samordningen?

Kontakta Gabriella Ritzo, Elisabeth Skoglund eller Viktoria Kindstrand på Konstfack.

En kartläggning inom ämnesrelaterade utbildningar har påbörjats och kommer ytterligare att utvecklas genom konstkonsulenternas svar på hur de har arbetat med fortbildning för konstnärer. Kartläggningen av utbildningarna är intressant ur aspekten av vem som kan tänkas stå som samarbetspartner och/eller huvudman för den tänkta utbildningen.

Vilken nivå ska utbildningen ligga på?

Konstfack - BI erbjuder (förutom bildpedagogiska utbildningen som omfattar 4,5 år) bl.a.:

Konstpedagogik 15 hp (fortbildningskurs över sju helger med självstudietid däremellan).

Visuell kommunikation 15 hp (liknande upplägg som Konstpedagogik).

Högskolan i Gävle erbjuder längre utbildningar inom det bildpedagogiska området, med fokus på estetiska läroprocesser:

Ateljérista-pedagogik för förskola och skola A 30hp

Bildpedagogik A, B, C 30 hp

Konstpedagogik för förskola och skola A 30hp

Konstbaserat lärande om miljö och hållbar utveckling A 30 hp

Flera av lärarutbildningar i landet erbjuder längre kurser inom bildpedagogik och de estetiska läroprocesserna.

Vår utgångspunkt för den nya utbildningen är att den bör vara en ”lättare” fortbildningskurs, som sträcker sig över en rimlig tidsram för de konstnärer som redan har många års studier bakom sig, inom sitt område.

Den bör vara mer komprimerad och utgå från konstnärernas behov samt utifrån ett konstnärligt perspektiv. Därför är förstudien och pilotprojektet en mycket viktig del i projektet, där utbildningsbehovet kommer att ringas in genom konstnärernas egna erfarenheter. Vår ambition är alltså inte att utbilda konstnärerna till bildpedagoger i en ”lightvariant-utbildning”, utan snarare hur konstnärerna kan behålla det konstnärliga perspektivet i en lärandemiljö och samtidigt bli tryggare i de pedagogiska förhållningssätten mot skolan och eleverna. Bildpedagogernas roll i projektet blir som samarbetspartners och bollplank i och runt de estetiska lärprocesserna, samt reflektionspartner som observerar och analyserar och kan dokumentera processen för ett vidare underlag för påbyggnad och utveckling av utbildningspaketet.

6.11. Formulera förstudie – inför hösten 2010

Syftet med att göra förstudien är att ringa in och synliggöra de områden som det pedagogiska utbildningspaketet behöver lyfta inom pedagogiska frågeställningar och estetiska lärprocesser. Ytterligare ett syfte är att få ett konkret case att förhålla sig till längre fram i utformandet av projektplanen och ansökan om ekonomiska medel, m.m.

Hur ser det ut med den ekonomiska ersättningen under denna period? Lyft frågan på riksnivå.

7. MÖJLIGA STIPENDIER OCH BIDRAG ATT SÖKA

Har varit i kontakt med Arne Leeb på KRO för att undersöka vilka finansiärer som var inblandade i MU-projektet. Jag fick en del bra uppslag där, samt ytterligare några möjliga organisationer att söka ekonomiska medel ur.

Konstnärsnämnden

Kulturenheterna på Stockholms stad, Region Skåne och Västra Götalandsregionen

BUS/KUN

Bildkonstnärnfonden

Kjell och Märta Beijers stiftelse

Riksbankens jubileumsfond

Kulturrådet – utvecklingsmedel i samstöd med regionala medel.

8. MARKNADSFÖRING

- Informationsspridning till målgrupper och samarbetspartners
- Pre-förstudien publiceras på hemsida: <http://www.konstivastmanland.se/wp/>.

9. TIDSPLAN

2010 Våren Pre-förstudie

20/4 Möte Joanna Thede

23/4 Formulera frågor till NUVA och mejla till Joanna

26/4 Personalmöte

28/4 Formulerat utkast + frågor klara att mejlas ut till Konstkonsulenterna

28/4 Möte NUVA på slottet

10/5 Möte Maria Backman – KC-Öst

11/5 Möte Kulturrådet - Bibbi Olsson, Tua Stenström, och Jelena Jesic
17/5 Möte Joanna Thede
18/5 Färdigställa Pre-förstudien
19/5-21/5 Seminarium KOP-10 moderna museet
20/5 Möte Hanna Isaksson och Malin Åberg KRO-riks
på Moderna museet.
25/5 Möte med Carl-Magnus Gagge, chef på Västmanlands läns museum
2/6 Möte med Susanne Christiansson från IDA
15/6 Deadline – sammanställning för seminarium
Juni Möte med Ulla Wiklund
22/9 Seminarium?

Hösten 2010 Förstudie aug-dec (full tid)

Pilotkurs genomförs, utvecklas och utvärderas.

2011 Projektplan (deltid)

Utforma material, utbildning och utförande.

Hösten 2011/våren 2012

Start av kurser på nationell nivå

9. KALKYL

Projektledning Linda Rydberg

Arvoderat: Joanna Thede – kontaktperson NUVA

KRO

Sveriges konstkonsulenter

Kulturrådet

KC Öst

Representation (lunch, lättare förtäring vid NUVA möte)

Resor

Samlade reflektioner från möte med NUVA, onsdagen den 28 april på Slottet, Västmanlands läns museum, kl. 16.00-18.00.

Närvarande vid mötet

Konstnärer från NUVA: Joanna Thede, Gunnar Forsman, Berit Mannberg, Heléne Ekholm, Åsa Peck, Stefan Edqvist, Anna Granberg

Linda Rydberg – konstkonsulent Västmanlands läns museum

Linda Svalby Gustafsson – bildpedagog, Västmanlands läns museum (praktik)

Sammanställning: Linda Svalby Gustafsson

1. Frågeställningar

Konstnärerna i NUVA fick följande frågeställningar att reflektera över innan mötet:

- Hur ser du som konstnär på skolan (dess roll och uppdrag)?
- Vad vill du som konstnär få ut av Skapande skola-projektet och ditt arbete i skolan? (Förutom den ekonomiska aspekten)
- Vad vill du som konstnär få ut av en pedagogisk kurs för er konstnärer med fokus på estetiska lärprocesser?
- Gör ett försök att formulera vad du anser att din roll som konstnär är i samhället och vad du vill med ditt konstnärsskap. Hur ser du på ditt uppdrag som konstnär i förhållande till samhället?

(Detta tror vi är en grundläggande och viktig utgångspunkt för vidare diskussion kring konstnärernas arbetet ute i skolorna - för att få skolorna att förstå varför ni är så viktiga).

2. Reflektioner från konstnärerna

Bland konstnärerna i NUVA fanns varierad erfarenhet av skolrelaterat arbete.

Konstnärerna fick själva välja vilka av frågeställningarna de ville fokusera på. Någon valde att svara på en frågeställning, andra valde samtliga.

2.1. Vill förmedla konsten i skolan

G har arbetat inom Skapande skola-projekt kring frågor som rör identitet mm, bland annat i samarbete med textillärare och ett projekt på Ekbergaskolan i Västerås.⁴ Så här beskriver G skolans roll och uppdrag: ”Skolan har en viktig roll i samhället eftersom den hanterar människor under den tid då de/vi är som mest formbara. De värderingar som uppstår bland eleverna i skolmiljön, kommer ofta att följa eleverna under återstoden av deras liv. Om skolan

---

⁴ <http://www.forsman-mannberg-konst.nu/Gunnar.htm/Huvuddokument1.htm>

får lite resurser, så bygger det i förlängningen ett sämre socialt samhälle. Om skolan får mycket resurser, så bygger det istället det goda samhället.

Ingen behöver tveka om att lärarna idag har en pressad situation. Slimmade organisationer och stora klasser skapar stressade och stökiga elever. Inläring är ofta av tidsbrist knuten till en metod, och de elever som behöver alternativa inlärningsmetoder får inte tillgång till kunskapen. Dessa elever riskerar i förlängningen att hamna utanför välfärdssamhället.

Skolan bör ta in olika yrkesgrupper i sin undervisning, vilket också anges i läroplanen. Som konstnär kan jag tillföra mycket till undervisningen. Genom kreativa metoder kan jag öka lust och motivation inför inlärningsprocesser. Jag kan se alternativa lärprocesser, där skolan slirar på i gamla invanda fotspår. Ofta handlar det om att närma sig kunskapen med hjälp av fler sinnen, än de som normalt används i svenska klassrum.

Konstnärer är kreativa. Vi får ständigt idéer och tänkbara lösningar på olika frågeställningar”. G anser dock att det är mycket fokus på läroplanen inom skolan och har i sitt arbete i skolan delvis saknat utrymme för mer konstnärliga infallsvinklar på pedagogiken.

G vill arbeta i skolan med uttryck, skapa samtal/dialog om hur man kan förhålla sig till bilden. Han tycker att det är värdefullt med mötet med människor och mår bra av delaktighet i samhället. G anser vidare att det är intressant att förmedla konsten i skolan och hur man genom konsten närmar sig ämnet och uttrycker det så här: ”Jag vill få ut att konstnärers kompetenser används i samhället. Även konstnärer behöver leva i en social samvaro med omvärlden. Jag ser inga fördelar för någon att vi, i stor utsträckning, ska hållas isolerade och utanför ett normalt samhällsliv, på det sätt som nu ofta sker.

Konkret inom Skapande skola så får jag som konstnär ut mycket av de frågeställningar elever kan ge mig. Jag kan möta frågor som: ’Varför gör vi det här?’ Det leder till verbala preciseringar, som jag antagligen inte skulle ha gjort om jag stått och jobbat ensam i ateljén. I Skapande skola-projekten blir den sociala samvaron med eleverna en extra bonus för bildkonstnären, som i många andra projekt är en ensamarbetare.”

G funderar även över hur man fångar upp eleverna när de ledsnar?

På frågan om vad G vill ha ut av en pedagogisk kurs svarar han så här: ”Jag vill att andra konstnärer, och kvalificerade personer med pedagogisk kompetens, ger respons på mina idéer om konstens roll i skolan. Jag vill få ständigt nya insikter om metoder och lärprocesser. Jag vill också att kursen utmynnar i en certifiering, ett bevis för att konstnären har förmågan att leda och undervisa eleverna inom sitt kompetensområde.

Jag vill delta som en fullvärdig medlem i den skara av yrkesroller som bygger välfärden.

Ibland får jag vara med i det bygget, men många gånger ställs jag utanför den gemenskapen.

Då inser jag att de möjliga beställarna av min kompetens går miste om mycket. Det är ju synd för dem – och för mig.”

Om sitt uppdrag som konstnär säger G: ”Mitt uppdrag som konstnär i samhället är att stå med ena benet i konstens värld, och med det andra benet i ett flertal av samhällets övriga världar, och jobba på den assimilation som konsten behöver uppnå i dessa övriga samhällsskikt. Detta innebär ständigt nya horisonter, ständigt nya uppdrag, ständigt nya debatter. Man måste acceptera att marken under fötterna består av gungfly. Målet är en bättre struktur för konstnärfrågorna i samhället, och en bättre miljö för dess medborgare. En förutsättning för ett starkt konstliv i samhället är att tydligt yrkesverksamma konstnärer bereds faktiska möjligheter att få betalt för sin yrkesutövning.”

2.2. Delaktighet i elevernas skapandeprocesser

Å är utbildad bildpedagog och arbetar som bildlärare och konstnär och har stor erfarenhet av egen undervisning inom estetisk verksamhet i skolan. Å har även arbetat med Skapande verkstadsverksamhet vid en hälsobrunn.

Å menar att konstnärens uppgift är att förmedla värdet av estetiska projekt i skolan. Delaktighet i elevernas skapandeprocesser är något av det som Å i egenskap av konstnär vill få ut av sitt arbete i skolan. Hon menar att det är värdefullt att vara delaktig i att barn utvecklas – att ge och ta i mötet. Att det handlar om att stärka barnen och ta del av deras tankar.

Eftersom Å redan har en bildpedagogisk utbildning anser hon att den pedagogiska kursen mer skulle bidra till att utveckla de kunskaper hon redan har. Å anser att konstens och konstnärens roll i samhället innebär att se världen ur andra perspektiv, att se och lyfta andra värden, att lyfta frågor som pekar på fel och brister samt att verka för upplevelser och ha en påverkande funktion.

2.3. Kultur och konst - en demokratisk rättighet

H har stor erfarenhet av arbete med skapande verksamhet i skolan.

H menar att kultur och konst är en demokratisk rättighet i skolan: Skolan är än så länge den plats där man når de flesta barn. För de barn som inte självklart får tillgång till konst, teater och litteratur är skolan den viktigaste länken till detta livsviktiga svårdefinierade som kallas konst - kultur. Det är livsviktigt att få verktyg att handskas med en kompakt kommersiell bombardering i massmedia.

Det H vill få ut av sitt arbete i skolan är levande möten med människor i alla åldrar som ger näring till hennes eget arbete som konstnär och att få inblick i hur det är att vara ung i dag. Hon ser sitt arbete i skolan som inbyggt i konstnärskapet – relationell - och går igång på kombinationen människa - bild. H vill fokusera på processen i sitt arbete i skolan – inte slutprodukten.

Det H vill ha ut av en utbildning är praktiska pedagogiska kunskaper och metoder, tillgång till aktuell skolinformation och att lära från andra.

H har sett det som en viktig uppgift att som konstnär infiltrera samhället - i hennes pedagogiska arbete mer som ett slags relationella verk genom att peta in en skapande impuls och se vad som händer. Det är inte produkten som är det centrala utan processen fram till den som är intressant – konsten kan sätta livsförändrande avtryck i de som deltar. H menar att hennes egna bilder är ett slags fullständigt irrationella verktyg att användas praktiskt – magiskt av betraktaren på sitt eget sätt. H menar vidare att bildkunskap bör värderas lika högt som andra kunskapsområden och andliga värden i samhället.

2.4. Att synliggöra det självklara

B har som konstnär deltagit i flera skolprojekt, i förskoleklass om demokrati och jämställdhet. B tycker att det är värdefullt att få tillgång till mötet med barnen i skolan. Hon anser att en av den största behållningarna med arbetet i skolan är då barnen får syn på saker - att väcka förvåning över att synliggöra det självklara.

I sitt arbete i skolan vill B omsätta idéer med barn.

Vad B vill få ut av en pedagogisk kurs är ett praktiskt upplägg med övningar (kanske drama-övningar och rollspel) som syftar till att skapa medvetenhet kring hur man skapar ett bra klimat för att utvecklas tillsammans med andra. Övningar i kroppsspråk, symbolik, skapande lek.

B skulle även vilja få kunskaper om utvärdering som metod i den pedagogiska kursen.

Seendet är det centrala för B i konstnärskapet. Hon vill se på relationer mellan barn och vuxna, där hon menar att hon vågar se och agera på grund av att hon är konstnär. Lekfullheten är också en viktig del i B:s konstnärskap, att ta en situation och göra något bra av det.

2.5. Att hitta sitt eget språk

A har arbetat mycket i skolan och menar att dagen bildsamhälle innebär mycket bilder och information för människan att hantera. A menar vidare att det handlar om att lära sig SE, vad vi kan fokusera på i informationsflödet – att se processer.

Som konstnär i skolan handlar det för A:s del om att ge barnen utrymme för att reflektera runt vad världen är – vad är verkligt?

A talar även om känslan, vilken känslan är, om att hitta sitt eget språk och att lita på sitt eget språk.

A vill att en pedagogisk kurs ska behandla reflekterande lärande på lika villkor och om tillit – att skapa trygga grupper och att skapa metoder för det.

A undrar vidare hur hon som konstnär kan hitta språket och formulera det?

Hon känner ett behov att bli säkrare i tanken för att lättare kunna förmedla sina projekt.

Hon vill att kursen ska skapa förutsättningar för att konstnärer ska kunna formulera sin verksamhet för sig själva, samhället och i skolan samt att hitta verktygen för detta.

2.6. Inga ”nya sanningar”

S har arbetat mycket i skolan och har stor erfarenhet av mötet med skolan och eleverna. S menar att

det finns en viss ambivalens för honom mellan konstnärsrollen och att vara lärare – att det är en skillnad.

Det S vill få ut av sitt arbete i skolan som konstnär är att arbeta tematiskt. S har positiva erfarenheter av att arbeta i andra ”rum” utanför skolan. Han tycker också att man kan arbeta med utgångspunkt i materialet. S har en önskan om att kunna släppa loss och ge 100 procent av sin konstnärliga erfarenhet i skolan. S menar också att det handlar om att vara lyssnande – vad vill eleverna?

S undrar vad frågorna i pre-förstudien vill fånga upp – vad frågorna syftar till? Han ställer sig frågande till om utbildningspaketet vill forma ett budskap och menar att en pedagogisk utbildning inte får förmedla några nya sanningar. S menar att det skulle vara värdefullt att få kunskaper/insikter om pedagogiska förhållningssätt, medvetenhet kring härskartekniker mm.

2.7. Perspektiv på olikheter

J har arbetat med två enstaka konstprojekt i skolan och säger sig annars inte ha stor erfarenhet av denna värld utanför sin egen skolgång.

Med ett framtida samarbete som konstnär i skolan vill hon föra in perspektiv på olikheter.

Hon menar att det är viktigt att synliggöra olikheter hos människor, och att kreativitet gör det möjligt att peka på och jobba med dessa olikheter på ett positivt sätt som tillgångar i en grupp.

Hon tror att det i skolans värld idag finns starka tendenser till likriktning eller önskemål om allas inpassande i mallar, för att betygsättningar lättare ska gå att göra på effektiva sätt. Hon vill komma åt reflektionen hos barn och unga och främja ett självständigt tänkande hos eleverna, eftersom hon anser att det inom skolan finns tendenser till att information istället stoppas in och spotta ut i ett förenklat bedömningssystem.

J anser för egen del att det är värdefullt att arbeta med människor i olika åldrar som har andra erfarenheter än de konstnärliga och att det är i mötena som kvaliteten skapas.

Vad J vill få ut av en pedagogisk kurs är praktiska övningar, att prova metodik och medvetandegöra sig om estetiska lärprocesser.

J vill öppna upp skolan för mer diskussion om likriktning, samt gemensamt med eleverna hitta och utarbeta alternativa vägar och sätt att bemöta problemlösningar och frågeställningar på.

3. Sammanfattning

Sammanfattningsvis går att säga om konstnärernas uppfattning om skolans roll och uppdrag: Skolan bör ta in olika yrkesgrupper i sin undervisning, vilket också anges i läroplanen. Kultur och konst är en demokratisk rättighet i skolan. Det handlar om att lära sig SE, vad vi kan fokusera på i informationsflödet – och att se processer.

Vad konstnärerna vill få ut av sitt arbete i skolan:

En social samvaro med omvärlden, omsätta egna idéer tillsammans med barn, förmedla värdet av estetiska projekt i skolan, att stärka barnen och ta del av deras tankar. Det handlar vidare om att fokusera på processen i sitt arbete i skolan – inte slutprodukten, att ge barnen utrymme för att reflektera om vad världen är – vad är verkligt, föra in perspektiv på olikheter, samt att hitta sitt eget språk. Det finns även en önskan om att kunna släppa loss och ge 100 procent av sin konstnärliga erfarenhet i skolan och att det samtidigt handlar om att vara lyssnande – vad vill eleverna?

Vad konstnärerna vill få ut av en pedagogisk kurs:

För några skulle den pedagogiska kursen mer bidra till att utveckla de kunskaper som redan finns. Konkret skulle det innebära att skapa medvetenhet kring hur man formar ett bra klimat för att utvecklas och skapa tillsammans med andra. Kursen ska skapa förutsättningar för konstnärer att formulera sin verksamhet för sig själva, samhället och i skolan och att hitta verktygen för detta. Andra konstnärer, och kvalificerade personer med pedagogisk kompetens, ger respons på idéer om konstens roll i skolan. Även praktiska övningar, att prova metodik och medvetandegöra sig och andra om estetiska lärprocesser. En pedagogisk utbildning får inte heller förmedla några ”nya sanningar”. Även samtal önskas kring mer konkreta frågor som hur man fångar upp eleverna när de ledsnar?

Vad konstnärerna anser sin roll vara i samhället och vad man vill med sitt konstnärskap:

Delta som en fullvärdig medlem i den skara av yrkesroller som bygger välfärden. Bildkunskap bör värderas lika högt som andra kunskapsområden och andliga värden i samhället. Det handlar om att se världen ur andra perspektiv, se och lyfta andra värden. Belysa att det finns ett värde med olikheter, samt att de bör uppmuntras och respekteras. Viktigt är också att använda lekfullheten och göra något av den.

4. Nya frågor

- Kan man lägga in nya projekt i utbildningsprojektet, förstudien med NUVA?
Anna Granberg ställer frågan med anledning av arbetet med att gy11 (den nya gymnasiereformen) ska innehålla mer konstnärliga perspektiv och estetisk verksamhet.

Gunnar Forsman har också en idé som kanske skulle kunna vara ett projekt för Skapande skola och han berättar så här om den:

När det gäller skolan så har matteundervisningen kommit i fokus, eftersom kunskapsnivån har gått ner. Grundläggande för att kunna räkna matte är att eleven behärskar

multiplikationstabellen. Många elever lär sig inte tabellen, eftersom inläringen av de högre talen är svår. Och tråkig.

Jag känner en person från Somalia, Abdilaahi Hassan, som vet ett knep, så att alla kan lära sig multiplikationstabellen. (Själv blev han slagen i skolan, när han inte kunde ge ett snabbt svar på tabellen). Med hjälp av ett speciellt tillvägagångssätt med fingrarna, kan alla svåra tal (de mellan fem och tio) tas fram i multiplikationstabellen.

Vi tror, att svenska barn skulle ha nytta av den här metoden, för att lära sig matte. Även barn (och vuxna) i andra länder skulle ha nytta av metoden, kanske speciellt i utvecklingsländer. Döva barn är ytterligare en grupp som skulle kunna använda metoden med framgång. Eftersom vi tror på detta så vill vi göra en enkel bilderbok, med tecknade fingrar, som visar exakt hur man ska hålla sina fingrar, för att få fram de rätta siffrorna (exempelvis $8 \times 7 = 56$, osv). Sedan återstår att finansiera boken och att sprida den och att sätta igång och undervisa metoden.

Vi har idén, den tycks vara god, men vi vet inte riktigt hur vi ska driva detta. I nästa vecka träffar Berit och jag Hassan igen, då ska vi diskutera vidare. Kan detta vara ett Skapande skola-projekt? Kan detta vara något för NUVA? Vilka kontakter är lämpliga att ta? Hur förverkligar man en sådan här idé?

- Informationsplan ska upprättas under förstudien, där NUVA är delaktiga och får återkommande information om projektet. Första information blir när pre-förstudien färdigställs.
- Vem får tillgång till utbildningen? Förslag – de konstnärer som är registrerade i KRO:s invalskriterier. Gunnar Forsman uttrycker det så här: Eftersom begreppet konstnär används på alla som har åstadkommit en bild, exempelvis en treåring, så behövs en avgränsning mellan amatörer och yrkesverksamma. KRO har satt en norm på avgränsningen, och den är bra att följa. Certifieringen bör inte kunna bli aktuell för personer som ligger under KRO:s norm för yrkesverksamhet. Detta är nödvändigt också för att skolan ska känna förtroende för systemet, och våga anlita det.
- Konstnärerna menade att en certifiering är en kvalitetsstämpel och ekonomiskt ska värderas därefter.
- Frågan lyftes om vilken nivå utbildningen ska ges – högskolenivå med högskolepoäng, folkhögskolenivå (gymnasial nivå) eller ska den ligga under något av studieförbunden, exempelvis Medborgarskoaln eller liknande?
- Frågan om hur ofta kursen ska erbjudas lyftes också, samt önskemål om att den förutom storstäderna också så småningom kan ges på ett antal geografiskt spridda mindre orter, i likhet med MU-workshopen.

NUVA - sammanställning av kryssfrågor om den pedagogiska certifieringen

Konstnärerna i NUVA fick besvara ett antal frågor angående den pedagogiska utbildningen och markera svaren med kryss. Deltagarna kunde kryssa för flera av svarsalternativen. Det var sammantaget sju konstnärer från NUVA som deltog i studien.

Frågorna syftar till att redan i ett tidigt skede i pre-förstudien ringa in vilka delar av den pedagogiska utbildningen som behöver fördjupas under förstudien, samt för att få en uppfattning om hur kursens upplägg och omfattning kan/bör utformas utifrån konstnärernas egna önskemål.

Nedan framgår vilka frågor och svarsalternativ konstnärerna i NUVA fick ta ställning till. Svaren anges i procenttal, och ger en ungefärlig skattning av värdet för de olika alternativen. Under "annat förslag" har konstnärerna fått möjlighet att bidra med egna förslag och idéer om utbildningen.

Fråga 1

Vad tycker du att en pedagogisk certifiering bör innehålla?

100 % - Estetiska lärprocesser

100 % - Projektbeskrivning – hur man formulerar en idé och ett upplägg till en "kurs"

86 % - Marknadsföring – hur jag säljer in mig själv och mina idéer

100 % - Didaktik – hur jag "översätter" en konstnärlig idé och arbetsprocess till ett pedagogiskt upplägg

86 % - Skolans organisation och uppdrag - läroplan och mål, samt bedömning (det Ulla Wiklund talade om)

100 % - Pedagogiska förhållningssätt till elever i en lärandesituation

Av dessa svarsalternativ underströks vikten av utbildningens innehåll kring de Estetiska lärprocesserna och Didaktik - hur jag "översätter" en konstnärlig idé och arbetsprocess till ett pedagogiskt upplägg.

Annat förslag

Praktiska övningar, lära av varandras erfarenheter, workshops, praktiska "lekar" och övningar (likt MU-avtalen/workshopen)

Fråga 2

Hur mycket av din tid är du beredd att lägga på den pedagogiska utbildningen?

Det som behövs. Känns viktigt. En kväll i veckan.

En till två dagar i veckan under en viss period.

Blir det en mer ingående kurs på kvällstid i veckan – så en kväll per vecka under ett halvår, annars heltid från två dagar till två veckor.

Det beror på vilka kunskaper ledaren/ledarna har. Det måste vara mycket erfarna människor med erfarenhet på många ”plan”.

Det beror på var kursen hålls och hur mycket annat jag har på gång just då – samt hur högt värderat detta certifikat skulle bli, ungefär fem träffar.

Fråga 3

Hur skulle du föredra att upplägget på utbildningen skulle kunna se ut – fördelningen av tid?

57 % - En kväll i veckan under en period

43 % - Kurs under helg/helger

43 % - Kurs under helg - egen studietid däremellan - ytterligare kurshelg

Annat förslag

Sommarkurs under en vecka.

Några heldagar i veckan i en omgång, i nödfall – en helg.

Fråga 4

Hur mycket får den pedagogiska utbildningen kosta?

43 % - Ca 250 kr per tillfälle och hel dag , för två dagar 500 kronor osv. (Kostnadsexempel hämtat från MU-workshop - där ingår lokal, en lunch och två fika).

57 % - Kvällskurs, ca 1000 kr för tio kortare tillfällen á två timmar (Kostnadsexempel hämtat från teoretisk kurs på Medborgarskolan, två timmar = 2 x 60 min).

Annat förslag

Jag kan betala högre för en mer ingående kurs. Även tio kvällar i vecka kan jag betala 1500-2000 kronor för.

Fråga 5

Hur anser du att ett pedagogiskt certifieringsbevis bör utformas och hur ska certifieringen göras tillgänglig för allmänheten?

100 % - Skriftligt bevis utfärdat av utbildaren/utbildningsinstitution

100 % - Hemsida – lista över pedagogiskt certifierade konstnärer läggs upp av Sveriges konstkonsulenter på Internet

100 % - Lista över pedagogiskt certifierade konstnärer i utskick (trycksak) ut till skolorna angående Skapande skolaprojekt

Inget annat förslag angavs.

Övriga frågor som uppstod kring frågeställningarna i studien

Innehållskriterier för utbildning:

Endast yrkesverksamma konstnärer ska få gå utbildningen.

Vem får gå kursen? KRO:s invals-kriterier som möjlig avgränsning?

Vilken utbildningsnivå ska utbildningen ligga på?

Högskolenivå?

Folkhögskolenivå (gymnasienivå) eller kanske på studieförbunds-nivå?

Vem ska stå som huvudman för utbildningen?

Sammanställt 2010-05-04 av

Linda Svalby Gustafsson

Bildpedagog, Västmanlands läns museum,

praktikant (under Projektledarutbildning, 30 hp vid Stockholms universitet –

Kulturvetarlinjen)

under handledning av

Linda Rydberg

Konstkonsulent, Västmanlands läns museum

– en del av Landstinget Västmanland